

KRONIKA

Pamätaj,
že ani na pustých cestách nekráčaš sám ...
Keď myslíš na Boha,
môžeš počuť kroky strážného anjela.

Mestská časť Bratislava - Rusovce je lokalitou európskeho významu. Podľa knihy Rusovce - Orosvár - Karlburg, autori Juraj Hradský a Jozef Matliszerits, sú najstaršie stopy ľudského osídlenia datované do staršej doby bronzovej 2200 - 600 pred kr. Zanechali ich tu predstavitelia wieselsburskej kultúry, ktorí obsadili väčšiu časť Rakúska, Slovenska a Maďarska. Najvýznamnejšie náleziska sa našli v Rusovciach.

Medzi rokmi 12 - 9 pred kr. Rimania obsadili stredný Dunaj. Postavili sieť táborov, ktoré nazývali castellum - kastel. Rusovský tábor, pomenovaný ako Gerulata sa nachádzal prvý v línii Carnuntum v Rakúsku cez Rusovce po Marsomagyarvár v Maďarsku. Bol súčasťou prvostupňového systému Limes Romanus, ktorý v rámci Európy meral okolo 3000 kilometrov.

V stredoveku koryto Dunaja nebolo totožné s dnešným a preto nebolo jednoduché nájsť Gerulatu. Hľadali ju už v 18. storočí. Pravdepodobne náplaveninami Dunaja vznikol kopeovitý útvar, zvažujúci sa k Dunaju, nazývaný Bergl. Koncom 19. storočia pri archeologickom výskume bola odhalená časť kamiernej stavby štvorcového pôdorysu Gerulaty. Presná rozloha zatiaľ nie je známa, pre existujúcu zástavbu. Prvé doložené pomenovanie Gerulata sa nachádza na fragmente pieskovcového oltára z konca 2. storočia. Dolná časť oltára chýba, horná zlomená na dve časti má nápis, v preklade: Jupiterovi Najlepšiemu a Najvyššiemu Dolichenskému a za spásu cisára dal svätýňu s jej výzdobou a stĺporadiu za úspech Marovia Agathor-

gela, kňaza Jupitera Dolichenského v Gerulate postaviť
Claudius, prepusteniec nazvanej, Prepusteniec Marcius Licus
za svoje peniaze.

Dôkaz o rane kresťanstva je aj škridla zo 4. storočia
na ktorú ešte pred vypálením nakreslili postavu bradatého
muža nesúceho na pleci kríž. Našiel sa aj oltárik zasväte-
ný maloázijskej bohyni Kybele, veľkej Matke Bohov.

Na najstaršiu sakrálnu pamiatku je označovaný rímskokatolícky kostol sv. Víta, ktorého vychovávateľmi boli Krescecia a Modest. Postavený je v južnej časti zámočného parku. Poznatky o jeho pôvode sú rôzne. Počas archeologického výskumu sa v juhozápadnom nádvorní veži našiel zabudovaný fragment oltára z 2. storočia s nápisom: Jupiterovi Najlepšiemu a Najvyššiemu 1. alai Caesariator rímskych občanov, ktorým velil Marius Firinus, prefekt aly, sľub splnila rada, dobrovoľne a podľa zásluhy. Vloži kostola sa našla jama s kostrou košav, rímsky hrob zo 4. storočia a základy rímskej obrannej veže, na ktorých možno neskôr začali stavať kostol. Patrocinium s. Víta zavádzali renešné misie, ktoré došli v 10.-11. storočí, preto sú úvahy aj o tomto období. Podľa kleriky svätynse podvešica a zbytkov kúhových obier zaradujú stavbu do 14.-15. storočia. Údaj o znovu postavení kostola potvrdzuje tabuľa s latinským nápisom, osadená do južného renesančného portálu nad vchodom do kostola s textom: Roku 1613 dňa 15. júna, Peter Tisliarich, kurcovský farár, s laickými súhlasom osvieteneho pána, pána Deszeteza Napragi, kaločského arcibiskupa, založil tento chrám na Božiu česť a za počesť blahoslavených mučeníkov Víta Modesta a Krescecie a tiež prvý uhorský kánon do základu položil. Mohol byť aj farský kostolom, keď ľudia miestnej tradície sa

15. júna konzali hody. Architektonický je to jednoduchá jednosloňová stavba s presbytériom, ktoré má nový záver. Predstavná štvorhranná veža na dvoch pilieroch je vysoká 17,3 metra. Na vrchole je kovový kríž, ktorý má na zadnej strane nápis:

Michal; Wurzb; Richter

Jozef Bernhard; Stensser; Mathias; Starber; Thamsici

Michal Wurzb bol rusovský ričník, Jozef Bernhard mohol byť donátorom, a Mathias Thamsici farárom.

Postupom času bol kostol viackrát starobne upravený, čo sa negatívne podpísalo pod jeho existenciu. V polovici 18. storočia bola pristavaná sakristia podkovitého tvaru. Tehod prebývali zo svätyně. Mesili aj podobu okien. Koncom 19. storočia došlo k zbieraniu sakristie a zamurovaniu vchodu. Ubyudovali tehlovú helmicu veže, na vrchol osadili kríž. Do veže osadili zvon a zhotovili novú strechu.

Najviac chátral v rokoch 1939 - 1945. Bol sávitse vyprázdnový, zariadenie zničenie. Pri údržbe kostola pracovali mladí dobrovoľníci a Združenie Gerulata. V roku 1992 v srahe o rekonštrukciu bol vypracovaný statický posudok a v roku 1993 zhotovená projektová dokumentácia a vypracovaný rozpočet nákladov. Rekonštrukcia na pamiatkovú ochranu sa v plánovanom rozsahu neuskutočila. V priebehu rokov 2006 - 2007 zo zbierky občianskeho združenia Vitus bola zhotovená nová strecha, povrchová úprava veže a fasády. V súčasnosti je už vidieť, že takáto povrchová úprava bola zbytočná.

Doteraz zachované náhrobné kamene v okolí kostola tiež svedčia o existencii cistorina, ktorý bol fuský do konca 18. storočia.

V roku 1483 sa píše o druhom kostole. Sponzora sa udalosť, že v roku 1531 dali zbúrať kostol sv. Vavrisca v Prešporku a oltár z tohto kostola odkúpili nesusoučaniam. V roku 1744 faru, aj farský kostol, ktorý stál v blízkosti lesa na konci Madárskej ulice, zničilo povodeň.

Dediáštro predkov, zachovaj nám Pane.

od Lichy patrí medzi najvýznamnejšie uhorské šľachtické rody z 12.-13. storočia. V roku 1270 sa spomína Gal Lich, žijúci v Zalskorn korzitate a jeho tret'vsuk Ligrund 1380-1406.

Rusovská línia Lichyovcov začína Jurajom I. 1548-1604 synom Rafaela I. (1526-1554) a manželky Alžbety Zele. Je sponzorovaný, ako prvý vlastník mestského majetkového podielu v Rusovciach. Existuje zisierka, že pôvodne v parku stála mestská staroba obdĺžnikového tvaru. Už v roku 1266 sa spomína záмок (castellum). Jeho situovanie nie je doložené, ale dá sa stotožniť so spomínanou starobou. Juraj I. mal tri manželky. Helena Fosca ktorou mal syna Pavla I. (1598-1638), druhá Anna Ostffy a Anna Pogány.

Štefan I. Lichy (18.9.1616 - 15.3.1693), syn Pavla I. a manželky Sány Csaby o vzuk Juraja I. začal v roku 1646 s rozširovaním spomínanej pôvodnej starby, ktorá sa mohla nachádzať v strede dnešného severného krídla

kaštieľa. Svedčia o ňom nájdené tehly so značkou SZ (Šte-
phan Zichy) z roku 1656. Od kráľa Ferdinanda II. získal
17. 2. 1655 barónsky titul a od Leopolda I. v roku 1676
grófsky titul.

Por prvej manželke Márii Baranyiovej získal aj mar-
stvo Voderady mali syna Pavla II. 1640-1684, Štefana II.
a dcéru Kláru. Mária po desiatich rokoch zomrela. So
svojou druhou manželkou, bohatou angličankou Mag-
dalénou Amadeovou (1631 - M. M. 1714), mali syna Adama
(1659 - 5. 5. 1701), ktorému po smrti zanechal ruské mar-
stvo, dcéru Magdalénu a Zuzanu, ktorá zomrela v
detstve.

Štefan I. Zichy s manželkou Magdalénou dali postaviť rímsko-
katolícky rímskokatolícky kostol sv. Márie Magdalény. Do 1662 mo-
hol byť začiatkom stavby. Jednoduchá jednoloďová stavba s pred-
stavovanou vežou ukončenou pyramídovou strechou má na vr-
chole patriarchálsy kříž s dvomi priečnymi kamennými. Katedrále
kamenná má označovať tabuľku, na ktorú Pilát mal napísať
meno a rysu Ježišovu. Dnes je ponechaný aj za biskupský.
Fasáda chrámu je členená lyžerovými kámsami. Vstupný portál
má kamenné profilované ostenie s ušami. Zdobí ho kamenný erb
s nápisom ZICHY AMADE a vytesaným dátovaním 1668 - možný
rok ukončenia stavby. Nad ním je socha sv. Márie Magdalény.
Pred kostolom vybudovali aj rodinnú kryptu. V roku 1669 ho po-
svätil ríšsky biskup Szechényi.

Počas tureckej invázie došlo k požiaru a zničeniu kos-
tola. Potvrdzuje to zdieť zo 7. 1. 1687, keď Štefan I. žiada
svojho syna Adama II. aby dostaval kostol. Zároveň vyslovuje
žiadosť byť blízko svojej rodiny, aby bol pochovaný v krypte

pod kostolom.

Presbytérium kostola s polygonálnym záverom má v dlažke kamenný epitaf s reliéfnym erbom, tiež z roku 1668.

Vnútorňa výzdoba je z druhej polovice 17. a začiatku 18. storočia. Ako materiál bolo použité polychrómované drevo, zdobené bielo-zlatým dekorom štylizovaných rastlín, polychrómovaný žamer, obrazy sú olejové na plátne a maľby na dreve.

Hlavný oltár má drevenú stĺpovú architektúru s ústredným obrazom Ukrižovaného a kľáčiacej Márie Magdalény. Po oboch stranách sú renesanšesarské plastiky. Na ľavej strane sv. Ladislava, na pravej sv. Štefana, možno sv. Jozicha. Nad ústredným obrazom je malý reliéf, ktorý má v dolnej časti znak kotvy. Môže potvrdzovať udalosť o tom, že vraj na návrh zvažujúcom sa k Dunaju, sa zývajú Bergl sa počas povodne zachránila loď. Podnik Lintz z Horného Rakúska dal podnet k postavaniu kostola na tomto mieste z vdáčnosti za záchratu. Na nadstavci oltára vľavo je plastika Šalamúna, vpravo sv. Jána Krstiteľa. V strede je menší obraz Immaculaty od J. Khibleisa z roku 1893. Nad ním je plastika zehrajúceho Krista.

Vzápne sú aj štyri okná s vitrážami. Prvé na ľavej strane oltára je dar rusovského rodáka Thomsasa Fordána, kanonika Dómu sv. Martina v Prešporke. Zobrazuje apoštola sv. Tomáša.

Druhé na pravej strane oltára nemá uvedeného darcu. Zobrazuje sv. Alžbetu Prešporckú (Dunínsku.)

Tretie okno venovala grófka Laura Henckel von Donnersmarck a zobrazuje biskupa s labutou (sv. Ansbrotz?)

Štvrté obno daroval Štefan Bernard s manželkou Adelou Sigismundovou a zasväčuje sv. Štefana.

Po oboch stranách oltára sú navätné mramorové dasky s mramori niektorých členov rodiny Lichy pochovaných v krypte pod kostolom. Mramorová tabuľa strane s textom udáva dátum úmrtia a dožitú veky.

V krypte tohto chrámu v Rusovciach, na ich niekdajšom majetku odpočívajú v Pásovi 37 členov rodiny grófa Lichyho de Tassonkeö, ktorí zomreli v rokoch 1779 - 1866. Mesač vyté do tohto mramoru vydávajú svedectvo o generáciách veľkých predkov tohto rodu, aby na tomto posvätnom mieste ich potomkovia na nich dôstojne spomínali.

Grófka Františka Lichy rod. Esterházy	4. 7. 1804	20r.
Grófka Anna Lichy rod. Lollowrath	20. 8. 1805	54r.
Grófka Antónia Lichy rod. Shevenhüller	18. 1. 1809	49r.
Gróf František Lichy hlavný knáľovský časník	8. 8. 1812	64r.
Grófka Juliana Lichy rod. Festetichová	18. 11. 1816	27r.
Gróf Jozef Lichy Ferraris ^{cisársko knáľovský} _{radnovník}	14. 12. 1825	25r.
Gróf Karol Lichy ^{predseda knáľovskej komory,} _{minister vojny a vnútra}	28. 9. 1826	74r.
Gróf Karol Lichy-Ferraris	1. 4. 1832	12r.
Gróf Karol ml. Lichy ^{knáľovský} _{predseda komory}	15. 12. 1834	57r.
Gróf František Lichy-Ferraris ^{cisársko-knáľovský} _{generálnovník}	6. 10. 1839	62r.
Gróf Viktor Lichy-Ferraris Cs. k. plukovník	24. 12. 1847	40r.
Grófka Kristína Lichy	5. 12. 1825	14r.
Gróf Mikuláš Lichy	24. 6. 1856	60r.
Gróf Ľudovít Lichy - Ferraris	30. 12. 1860	45r.
Gróf Ferdinand Lichy	7. 10. 1862	79r.
Grófka, barónka vdova Juliana Lichy rod. Löe	15. 2. 1865	68r.
Grófka vdova Maria Vilma Lichy rod. Ferraris	15. 1. 1866	83r.

Okrem tu spomenutých snáva svoj večný serz aj 20 detí, mlad-
ších ako to rokov

Svetlo večné nech im svieti.

V roku 1799, ako začiatku pochovávaria nikto nez-
mrel. Je mi ľúto, že nie je zmienka o Štefanovi (14.9.1616
- 15.3.1693), ktorý dal kryptu vybudovať. V testamente
vyslovne o to žiadal, aby bol pochovaný v krypte pod
kostolom.

Mramorová doska na ľavej strane oltára:

Tu odpočívajú

Gräfinka Emilia Lichy-Ferraris narodená 8.6.1820 - zomrela 30.1.1891

Gräf Emanuel Lichy-Ferraris nar. 19.2.1852, zomrel 30.5.1914

Je to matka so synom. Emanuel nar. 19.2.1852, pod-
ľa údajov bol pochovaný, posledný príslušník ro-
du Lichy?

Nad vchodom do sakristie na kovovej konzole visí
večné svetlo. Zachované svietniky sú zo zlatej kovu
a zlatej dreva.

Obetný stôl a ambon - stojan zhotovil a daroval Jo-
zef Löffler v roku 1988.

Dva bočné renesančno-barokové oltáre majú rovna-
kú stĺpovú architektúru, ale ikonografická náplň je
iná. Dominantou ľavého je obraz sv. Karola Boromej-
ského, po oboch stranách sú plastiky svätíc. V sadstav-
ci oltára v strede je obraz svätice, nad nim plastika
svätca.

Oltár na pravej strane je zasvätený žestovaniu Panny
Márie. Na ľavej strane ho dotvára plastika svätice na
pravej strane plastika Svätej Barbory.

V nadstavci oltára vstúpe je obraz svätice, nad nímž plastikou sv. Anny s malou Máriou.

Renesančno-baroková kazateľnica z polyhedronového dreva a malbami na rešništi, zľava má obraz: svätice, sv. Jána evanjelistu, sv. Matúša, sv. Marka, sv. Ľubáča a kvetiny. Na obdĺžnikových obrazoch je: sv. Rozália, biblický výjav cirkevný otec, Gregor veľký, biblický výjav Panny Márie s dieťaťom ako videnie sv. Augustína, biblický výjav cirkevný otec, kvetiny. Hornú časť baldachýsu zdobia: zľava plastika svätice, v strede plastika anjela s krížom, plastika Madony. Nad tým je plastikou - symbol starostlivosti a ošetrovosti.

Bočný barokový oltár sv. Anny, s ústredným obrazom výchory Panny Márie. Dotvárajú ho plastiky na ľavej strane sv. Joachima, na pravej sv. Anny. V nadstavci je obraz Boha Otca, nad nímž plastika svätice.

Na pravej strane je kazateľnica na kamennom podstavci s kuželovitou nohou a miskou v tvare rozety. Telo je s výjavom súsošia Kristusho - kresť. Nad miskou je socha Ježiša Krista z novšieho obdobia. Viedľa je plastika svätca a sv. Jána Nepomuckého. Pri vchode na ľavej strane je socha sv. Antona, na pravej sv. Tadeáša vyššie socha svätice. Dole je kamenná pokladnička a kamenná svätensička - nádoba na svätensú vodu.

Pamätná tabuľa je ako vyjadrenie poety kňazovi s latinským textom:

Pri príležitosti reštaurovania kostola,
v roku 1993 nášho letorocia
za príspevkov a za poskytnuté mnohé dary

THDr. Františekovi Žákovi
v největší milosti
veniaci farsosti.

Die sú kaznany o hōvrodnej spovednici. Súčasnosť je z roku 1988.

Nápis na křížovej ceste sú v nemeckom jazyku.

Uprostred chóru sa zachoval orgán z roku 1857. Má tri nástalové skrine nárújom oddelené úzkymi pilastkami s kompozitnými hlavicami. Na vrchole sú zakomponované dva erby, zviazané deväťčipou korunou z ktorej vyrastá kříž. Ľavý erb je nečitateľný, pravý nahli rodine Lichy Ferraris. Mech sa nachádza vo veži. Výroba Michal Slezák z Prešporku.

Pri vstupe do kostola je drevený kříž postavený na počesť konania misii v roku 1853 a vyznačené následné misie v rokoch 1920, 1990 a 2000, 2010.

Morový stĺp pred kostolom je zasvätený sv. Antonovi. Zdobí ho socha sv. Antona s Ježiškom v náručí a barokový pri koták. Bol postavený v roku 1719 na pamiatku morovej epidémie, ktorej v roku 1713 podľahlo mnoho ľudí. V dolnej časti kameňa je vytesaný nápis: Táto socha bola postavená na stávu Božiu kvôli ťažkej chorobe (mor)... znisťovanie... Na zadnej strane sú uvedené roky renovácií - 1843, 1987, 1990.

V roku 1767 žilo v Rusovciach 1271 katolíkov, 341 evanjelíkov a 155 židov. V roku 1836 sa už uvádza aj počet obyvateľov 2094, z toho 1272 katolíkov, 511 židov a 311 evanjelíkov.

Najstarší údaj o židovskej komunitě je z roku 1453.

Okolo roku 1763 sa spomína rabín Dávid Rubinstejn, ktorý zomrel 4.2. 1895, rabín Leopold Sternberg a Dávid Frischmann. Židovská synagoga stála oproti kaštieľu a židovský cintorín na mieste materskej škôlky v predajne potravín.

Pôvodný kostol evanjelickej cirkvi angstberského vyznania sa spomína okolo roku 1580. V čase presťahovania evanjelikov v 17. storočí bol zničovaný. Jednoduchý obdĺžnikový kostol začali stavať v máji 1828 a posvätili 15. septembra 1829. Drevená krstiteľnica má reko so súsoším Kristovho krstu. Uvádzajú oltár s drevenou stĺpovou architektúrou z prvej polovice 19. storočia zobrazuje Ukrižovaného. Cirkvený zbor v roku 1887 umiestnil v kostole pamätnú tabuľu, venovanú darcom oltárneho obrazu Rudolfovi Habermayerovi. Orgán z roku 1885 postavil bratislavčiar rakúskeho pôvodu Artur Schönhofner. Pri úpravách kostola v roku 1904 pristavali vežu a sanktuárium. Fasádu upravili s dôrazom na vežu. Vo veži je rezáň zvonu s nápisom v nemeckom jazyku:

ODLIEVANÉ V ODLIEVÁRNI ZVONOV FRIDRICH SELTENHOFFERS A SYNOVIA K.U.K. DVORNÁ ODLIEVAREŇ V ŠOPRONI 1904

MAJETOK EVANJELICKE OBCE A.C.

NE SKLAM TY ČLOVIEČIK

Pani Leony Weinhandlová rodená Schieszlerová *4.3.1922, mi ukázala zarámovanú fotografiu, na ktorej je jej otec Michal *1880 s bratom Andrejom, stojaci na okolo zvonu je to druhý väčší zvon vo veži, na ktorý bra-

trav Michala, súrodenci Johanna a Martin Schieszlerovci urobili v USA zbierku, kde rusovskí rodáci v tom čase žili.

Text na zvonoch je v nemeckom jazyku:

ODLEVANÉ V ODLIEVARNI ZVONOV FRIDRICH SELTENHOFERS A SYNOVIA V
S'OPRONJ
L'ASKA NIKDY NEKONČÍ
MAJETOK EVANJELICKEJ OBCE A. B. V KARLSBURGU
VENOVAL JOHANN SCHIESZLER, DETROIT-MICHIGAN V. S. T. 1924

V kostole je aj pamätná tabuľa venovaná tomuto darcom Padlych v prvej svetovej vojne 1914-1918 - 19 evanjelikov si tiež občania pripomínajú pamätnou tabuľou umiestnenou v kostole.

Po druhej svetovej vojne 15. októbra 1947 boli Rusovce opäť pripojené k Československu a stali sa filiou Petržalky. Súčasným evanjelickým farárom je od roku 2008 Jan Kolesár.

V rámci drobnej architektúry patrí najstarší kanzerský kříž na Slovensku. Našiel sa zamurovaný vo východnej fasáde západného traktu kaštieľa. Je uložený v zbierkach Slovenskej národnej galérie. Predstavuje čistý prejav včasného kresťanského umenia bývalého kultúrneho okruhu z 5. až 7. storočia. Na zadnej strane sú viditeľné tri zlomy, stopy ohňa a poškodenia deťmi. Môže to byť dôsledok neodbornej manipulácie pri uvoľňovaní a opätovnom osadení do miesta, o čom svedčia aj viditeľné drúhy valty na zadnej strane. Je vysoký 65 cm, vytesaný zo sivého mramoru. Čelnú plochu vyplňa plastická výzdoba zo spodu vyrastajúcich dvoch koreňov runej

révy ospičkovito prepletaných, vyplisovaných strapcami hrozna. Úponky vedené do oboch ramien sú ukončené listovými vzorami. Medailón v strede kríža vyplisá žehnajúca prava ruža podľa gréckeho obradu.

Drevený kríž s Ukrižovaným z roku 1880. Pôvodne stál pri ceste vedúcej oždo terajšieho poľnohospodárskeho družstva na pútnické miesto do Zeiselhofu, ktorý do roku 1920 patril Československu. Nedať sa obnoviť kaplnka Povýšenia sv. kríža tam stojí dodnes, ale už patrí Rakúsku. V roku 1991 bol premiestnený na terajšie miesto pri predajni potravín. Po úprave ho osadili do kamenného podstavca na ktorom je nápis: V tomto znamení zvíťazil 1991. Rok je vyrytý aj na drevenom kríži.

Na tej istej ceste stál aj Mariánsky stĺp s plastikou Panny Márie s milým Kristom v náručí. Teraz je umiestnený v páse zelene námestia. Na podstavci je vytesaný nápis v preklade: Pochválen buď Ježiš, Mária, Jozef. Tento kríž dal urobiť Jakób Lats a Helena jeho domáca, zo zbožnosti Bohu roku 1742.

Honosný barokovo - klasicistický portál stál v sídle šľachtickej rodiny Lichyovcov, na dvore bývalej katolíckej školy. V roku 1988 ho premiestnili na zelený námok pokračujúceho námestia. V roku 1999 ho obnovili. V podstavci chýbajúcu tabuľku s venovaním nahradili kamenným obecným. Obelisk mal zachovaný nápis Lichy 1776, ktorý pri rekonštrukcii námestia v lete 2011 niekto pretrel omietkou.

Súsošie Najsvätejšej Trojice: Boh Otec, Syn a Duch svätý v podobe holubice nad hlavou Otca z roku 1748. Okolo roku 1950 bolo poškodene, časti sochy zničené. Kvôli zachrane ho rodina Opritzových uložila vo vlastnej stodole až do reštaurovania v rokoch 1998-2004. Socha Boha Otca s ukrižovaným Kristusom v sáručí bola zreštaurovaná tak, že tretí symbol pôvodnej holubice nad hlavou nahradili tvarom. Na štyroch nárožniach sú plastiky: sv. Marie Magdalény patrónky farského kostola, sv. Jána Nepomuckého patróna spovedníkov, sv. Rochusa patróna roľníkov, sedliakov a ochrancu pred morom a sv. Floriána patróna hasičov. Pod nimi sa na každej strane podstavca nachádzajú novotvary pôvodných erbov: obce, Štefánie Šozayovej, Heneželovcov a Zichovcov.

Na pôvodnom cirkonise pri kostole Sv. Víta stojí drevený ústredný kríž z roku 1779. Ukrižovaný je namalovaný na plechu. Vyryté PP sú možno usiely darcu, IHS - Ježiš spasiteľ ľudstva, a rok reštaurácie 1984. Kríž je v súčasnosti bez pôvodnej plechovej striedky a necitlivo osadený v hline, čo ho značne poškodzuje.

Na pravej strane pri železničnej stanici v parčíku je Biely kríž s podstavcom a kamennými stĺpkami na nárožniach z roku 1656. V hornej časti je nika v ktorej pôvodne stála socha Panny Marie. Nezachovala sa. Premiestnený bol v roku 1969 zo záhradského trní žaštieľi. Zreštaurovali ho v roku 2006.

Kamenný stĺp kruhového prerezú z roku 1745

je na rohu Balkánskej a Lesníckej ulice. V hrastovom podstavci v prednej časti sú vyryté iniciály FZ-FRANTIŠEK Lichy, na zadnej strane možno rok opravy 1880 a iniciály C1. Na vrchole je z pieskova vytesaný kríž s kornusom Krista. Zrekonštruovaný bol v roku 2005.

Drevený kríž alpského štýlu stojí v parku za kaštieľom, po cestičke cez vodnú priekopu, ktorá kedysi pokračovala cez železnú prešporštkú bránu až k Duraju. V súčasnosti je už cestička zarastená, ale kto chce, kríž ľahko nájde. Udržia vajú ho Furaj a Marika Glazencovi a pani Júlia Bajroková, ktorá v roku 1987 z vlastných prostriedkov nahradila schátralý drevený kornus Ukričovského Feřiša Kovovým.

V roku 1872 posledný z rodu Lichy, gróf Felix Lichy Ferraris (20. 11. 1880 - 9. 9. 1885) s manželkou Emiliou grófkou Reichenbach-Lessonitz, rusovské panstvo s kaštieľom predali.

Novým majiteľom bol gróf Hugo Hensckel von Dorrensarck. Rod pochádza z východného Slovenska, z obce Spišský Štvrtok - latinské pomenovanie Quirtoforum, nemecký Dorrensarck. V prvom písomnom zázname z roku 1378 sa spomína Petrus Hensckel Quirtoforo. Erbová listina je uvedená z roku 1417, ktorú in údajne udelil kráľ Žigmund Luxemburský (1368 - 1437) v nemeckom meste Kostnica. Boli v príbuzenstve s Thurzovcami z Levoče.

Hugo 26. 4. 1811 - 4. 10. 1890 sa narodil v Seriazowiciach v Poľsku. S bratom Guidom 1830 - 1916 založili oceľiareň.

Pôsobili aj v snemovni lordov. Získal viac vyznamenanií za kurzaritárske zásluhy a rozvoj pruského a rakúskeho priemyslu. K najvýznamnejším patrili veľkokríž Radu sv. Gregora veľkého a rakúskeho Radu Františka Jozefa I., pruského korunného Radu II. triedy a pruského Červeneho šľachtického rádu III. triedy so stuhou Radu červenej orlice.

Laura Filipína Augusta grófka Hardenbergová, narodená 8.9.1812 v Berlíne, sa stala jeho manželkou 1. augusta 1830. Mali troch synov, Jugu 1832-1908, Lazara 1835-1914, Artúra 1836-1921 a dcéru Lauru 1838-1931. Manželka zomrela na tiasoce v roku 1854

Po jej smrti v roku 1859 sa vo Viedni oženil znovu s Laurou von Kaszonyi 1836-1905. V roku 1872 jej od Františka Lichy Ferraris kúpil panstvo s kaštieľom v Rusovciach. Na kaštieli dal dostavať dve postranné veže a upraviť kaplnku v severnom kídle. V parku oproti kostolu sv. Víta dala Laura v roku 1884 postaviť mauzóleum pre svoju matku a rodinných príslušníkov. Na štíte je detail reliéfu anjela s panovníkom vtedajšieho Prešporka, pod ním rodový erb Henskelovcov. V kruhu je nápis: K večnej domovine.

Manz Laura pomeromal aj jeden z troch majakov, ktoré patrili ku kaštieli. Postavil tam neogotickú kaplnku, zasvätenú sv. Vavrisovi a malý kaštieľ. Po druhej svetovej vojne v roku 1945 to všetko zbúrali a rodina stratila celý svoj majetok. Stál na mieste, kde sa v súčasnosti nachádza biely trojhran, ktorý

vyneďzuje stred územia troch susediacich štátov:
Rakúska, Slovenska a Maďarska.

Rok po smrti Lauvy v roku 1905 sa ich dediči rozhodli
rusovské panstvo s kaštieľom predat'. Za štyri milióny ko-
rún ho odkúpil gróf Elemir Lónyai s manželkou Štefániou
belgickou princeznou.

od Lónyai pochádza zo Zakarpatskej Ukrajiny.
Ako zakladateľ sa spomína Michal v rokoch 1292 - 1285.
Barón Edmund Lónyai (1834 - 1885) a Vilma Fitzmarty-
ová (1839 - 1919), boli rodičmi Elemira, ktorý sa narodil
24. 8. 1863 v Bodrog Olaszi, terajšom Zemplíne na vy-
chodnom Slovensku. Monarchiu zastupoval o roku 1887
ako veľvyslanec v Bukurešti, Londýne a Stuttgarte, v
roku 1888 v Ríme, 1891 v Londýne, 1892 zastával
miesto legačského tajomníka v Sankt Peterburgu.
Grófsky titul získal 28. mája 1896.

Slúžbu kariéru diplomata ovplyvnila láska
Bola to belgická princezná Štefánia * 21. 5. 1864,
ktorá pochádzala z najvyšších šľachtických rodov
von Sachsen - Coburg und Gotha, saská vojvodkyňa
Rakúska a Uhorská korunovaná princezná, vdova
po rakúskom následníkovi trónu Rudolfovi 1858 -
1889. K sobášu musel dať súhlas cisár František

Jozef I. za podmienky, že sa vzdá všetkých titulov, ktoré jej patrili, aj ostrovesia cisárska výsost'. Jej stec belgický kráľ Leopold II. 1835 - 1909 sa s druhou dcérou s ním sobášom nikdy nezmieril, ale ponechal jej titul belgickej princeznej.

Svadobný obrad sa uskutočnil 22. 3. 1900 v talianskom meste Mianare pri Terste. Jej dcéra z prvého manželstva Alžbeta Mária 1883 - 1963 ju sprevádzala na miesto svadobného obradu, ale dvorná etiketa nepripúšťala, aby sa mohla zúčastniť aj sobáša.

Po odkúpení kaštieľa ho začali upravovať. Zariadili v ňom v tom čase moderné ústredné kúrenie, kúpeľne a hygienické zariadenia. V parku východne od kaštieľa, bola vybudovaná vodárenská veža s prvkami neogotického slohu. Boli to vzdelaní ľudia, s ktorými komunikovali nemecky, maďarsky, francúzsky, taliansky a flámsky. V salónoch umiestnili svoje zbierky starožitností, obrazov známych majstrov, porcelánu, zbraní a luxusný nábytok. Štefánia sama maľovala obrazy. Boli to väčšinou kytice, zátišia s ružami. Boli misionári prírody. Do parku zavolali odborníkov z Anglicka, nechýbala kvetinová výzdoba a zeleninová záhrada. Venovali sa dobročinnosti. Založili chudobinec, ľuďom posielali mlieko, vajcia, drevo a podobne.

V roku 1908 dali mauzóleum rodiny Hencke - Lovcov rozobrať a postaviť na miestnom cintoríne,

kte slúži dodnes ako dom smútku. Murovaná brána na cintorín v tvare oblúka s kovovým krížom je riešená v duchu ľudového baroka. Vnike lemovanej modrej pásom je drevená socha Panny Márie ako Kráľovnej nebies, s malým Ježíškom v náručí z roku 1799, kedy sa na cintorine začalo pochovávať

Prvá svetová vojna 1914-1918 bola najväčším ozbrojeným konfliktom na území Európy. Štefária sa zapojila do práce Červeného kríža. Budovu pre služobníctvo premenila na nemocnicu a ako vrchná sestra sa takmer päť rokov starala o ranených.

V druhej svetovej vojne v roku 1944 kaštiel obsadili Nemci, v roku 1945 Rusi. Štefária už v tom čase ležala na lôžku pre srdcovú chorobu a problémy mal aj Ľešár. Po skončení vojny v dôsledku pokročilého veku, choroby a spoločenských udalostí, odkázali svoj majetok benediktínskemu kláštoru v maďarskej Parsonhatne, baroch prešli. Štefária tam po týždni 23. augusta 1945 zomrela. Ľešár zomrel 29. júla 1946 a želal si, aby ho pochovali v benediktínskom habite. Jeho heslom bolo: "Boh, Kráľ a vlasť".

Štefária a Ľešár Lóngai prežili pekné a harmonické manželstvo. Aj po rokoch si rozlí obyvatelia s láskou spomínajú na sympatický grófsky pár.

Historik Jozef Mallinerits sa narodil 17. 2. 1948 v rodine roľníka. Mama Augusta Streck, pochádzala zo záhradníckej rodiny. Dedo Mathias Streck bol záhradníkom v Stefanzeu kaštieľa, ktorý vlastnila šľachtická rodina Lonyaiovcov. Mama u nich slúžila ako chýžná. Deväť generácií jeho predkov žilo v Rusovciach od roku 1670.

Počas štúdia na konzervatóriu v Bratislave 1963-1970 začal hrať na orgán pri bohoslužbách v kostole sv. Márie Magdalény, zúčastňoval sa na pohrebných obradoch, ktoré sprevádzal spevom. V rokoch 1969-2003 bol členom kontrabasovej skupiny v Slovenskej filharmonii, venoval sa vyučovaniu mladšieho dorastu v hre na klavír, gitaru a akordeón. Udržoval staré pariatky kultúrneho dedičstva našich predkov, čo cítil ako svoju povinnosť.

Po renovácii kostola sv. Márie Magdalény sa snažil pomôcť navrátiť historické artefakty ako nápisy na krížovej ceste, betlehem a hrob Božieho tela. Podieľal sa aj na záchrane pariatok v zelenej páske nársestia, židovských náhrobných kamienov vyhodzených za kláštornou školou. Za pôsobenia pána farára Tiboria Navrátila v roku 1976 sa našiel v konzerve fary obraz „Umučenie sv. Vítá“.

Úplyvom veľkého prostredia bol zdevastovaný a páns farár ho chcel vyhodit. Prihovril sa zaň a páns farár mu ho daroval. Jeho reštaurovanie zveril

odbornému reštaurátorovi, trvalo viac rokov a stálo veľa finančných prostriedkov. Dobrá vec sa podarila a obraz sa podarilo zachrániť.

Od roku 1999 do roku 2003 boli reštaurované listiny a dokumenty, ktoré objavili vyhodené vo farskej sypke, vlhké poškodené a zdevastované. Zveril ich reštaurátorovi do Národného archívu, ktoré im vrátili pôvodnú podobu. Boli prezentované na výstave v roku 2004 a sú uložené v archíve Miestneho úradu. Je autorom publikácií o Rusovciach z roku 1998 a 2008. Od roku 1999 do 2006 pôsobil ako archívár Miestneho úradu.

Doplňa, že pán Jozef Malliserits je aj autorom monografie Rusovce 1208 - 2004, ktorú vydal MÚ mestskej časti Bratislava Rusovce za podpory starostu pána Dušana Ančoša * 17.1.1959. Vydanie knihy ocenil svojím príspevkom „Nečakané milé náraty“ aj akademik Dr. Ján Dekan, ktorý sa spolu s PhDr. Ľudmilou Krasikovskou Csc., výrazne zaslúžili o rozvoj tejto lokality - miesta, kde stopy najstaršieho osídlenia siahajú až do staršej doby bronzovej, približne v rokoch 2200 - 1600 pred Kristom.

Farári pôsobiaci v Rusovciach: V roku 1579 Michael Striscich. Na kľúči veže kostola sv. Víta je uvedený 1736 - 1758 Mathias (Tharizi)-Tomici, Štefan Kerpfer do roku 1764, chorvátsky kaplán Dicharič do 1769, Ján Asztel do 1822, Fabian Flauszer do 1871, Emanuel Herits 1825 - 1905, dlhoročný farár Filip Gludovatz

1910 - 1946, Václav Szilli do 1952, Tibor Navrátil do 1976
Andrej Andodi do 1979, Anton Kalúz do 1983, František
Marko do 1987, Ladislav Szakal do 1990, František Žák
do 1995, ěnserikus Věgh do 2001, Jozef Jančovič do 2004,
Milan Šova do 2009.

Kostolníci: Ján Havner st.*8.1.1882 - 1950, Ján Havner
ml.*11.11.1910 - 28.11.1974, Cyril Pecho*25.7.1922 - 1978,
Jozefína Kojzoková*1925 - 2006. Terajšia* 19.2.1944.

V roku 1754 sa spomína organista, nemecký učiteľ
Lachmayer, Jozef Vágvölgyi, Jozef Štrba, Jozef Malinze-
nits*17.2.1948 od 1963 - 1970. Ján Matúš* 2.10.1938 hrá na
orgáne od roku 1951. Bol dirigentom orchestra Slovenského
ľudovo-umeleckého farsarcibiskupom. Do Mestskej časti
Bratislava - Rusovce sa presťahoval v roku 1975 a do
roku 1990 bol nepravidelným organistom. Od tej doby
hráva už každú nedeľu, sviatky a podľa potreby
aj cez týždeň.

Farári narodeni v Rusovciach: Jozef Zwibel
*30.4.1938, vysvätený 1965, v súčasnosti žije v Nemecku;
Gerhard Glazer Opitz*18.9.1970, vysvätený 19.11.1993
v Dome sv. Martina biskupom Dominikom Hrušovským.
Príležitostnú omšu slúžil 3.7.1993 v Rusovciach, Romar Fri-
drich*18.7.1992, diakonska vysviacka 15.6.1996, kňazská
arcibiskupom Jánom Sokolom 31.8.1996, príležitostná svätá
omša 7.9.1996; Ján Wechter*7.5.1941, vysvätený 12.6.1999
v Dome sv. Martina arcibiskupom Jánom Sokolom.

záčný posol ThDr. Július Marián Prachár prišiel na rusovskú faru 1. júla 2009. Narodil sa 8.4.1951 v Bratislave a za kňaza bol vysvätený 8.6.1974 v Dome svätého Martina biskupom RNDr. Júliom Gabrišom. Má nemeckých predkov a po roku 1989 odišiel študovať do Viedne. Svoje životné krédo založil na múdrosti starých filozofov: „Nohy treba mať zaprášené od zeme, ale hlavu vo hviezdach“

Na jeho úvodnej sv. omši v katolíckom kostole sv. Márie Magdalény v mestskej časti Bratislava-Rusovce, dňa 5.7.2009 sme so záujmom počúvali slová odhodlania i želania: „Živé, radostné, optimistické, solidárne a veselé spoločenstvo veriacich, je základom každej farnosti. Želám si, aby naša farnosť bola spoločenstvom živej viery. Kostol je pekný, ale chýbajú pastorálne priestory, kde by sme sa mohli stretávať. Dúfam, že sa nám to spoločnými silami podarí vybudovať. Verím, že ľudia, ktorí radi rozmýšľajú, cítia zodpovednosť za tento svet, ľahko nájdu cestu jeden k druhému.“ Utom čase už poznal, aká bola situácia v tejto farnosti: Rozpadávajúca sa fara, zničená krypta, zarúbaná farská záhrada, plná buriny, stromov a kríkov.

V kostole ma oslovila pani Marika Glazer-Oritsová, že pán farár si želá, aby bola písaná kronika miestnej farnosti, ale nikto to nechce robiť. Zavrátala som,

lebu nie som, Rusovčanka a povnám tu našo obyvateľov. Uvažovala som, že v kostole by som nemala odmietnuť žiadnu prosbu, tak som súhlasila.

Po svätej omši 12.7.2009 ostalo v kostole niekoľko veriacich a členov farskej rady. Pán farár predstavil časť svojich stavebných plánov a odovzdal im kresliku.

Farská rada: Gabriela Düricová, Petronela Labatošová, Lucia Vasovčarová, Veronika Venzková, Peter Federič, Juraj Glazer-Opitz, Vladimír Heriban, Robert Králik, Peter Morský, Jozef Šinal, Anton Tóth a Michal Tulek.

V máji a júni 2010 z iniciatívy pána farára začali brigády vo farskej záhrade, ktorá bola celá zarastená burinou, stromami a kríkmi. Na prácach sa zúčastnili: Peter Morský, Stanislav Viedler, František Viedler, Peter Federič, Jozef Šinal, Juraj Glazer-Opitz st., Juraj Glazer Opitz ml. František Flarer, Vladimír Heriban, Anton Tóth, Roman Tóth, Jozef Lazík, Jozef Lorik ml. Vladimír Lazík, Milan Toroni, Ján Zuzulák, MUDr. Michal Tulek, Ľudovít Kalmar, Viktor Henrich a Ján Kucka.

Pán OTO Faborek doviezol droičku na kosárs, čo im značne uľahčilo prácu. Pani Marika Glazer Opitzová ako brigádnička doniesla občerstvenie, páň farár pizzu a začal s nimi pra-

cová ako brigádnik v čase, kedy sa reverzoval duchovným povinnosťami.

Na sviatok Božieho Tela 6.6.2010 slúžil náš farár svätú omšu v znamení Agape - najvyššom stupni lásky. Pripomína, že Kristus so svojimi učeníkmi lámal chlieb. Boli v jeho blízkosti. Ježiš sa im priblížil svojou láskou, ktorá ich priťahovala a uzdravovala. Aj dnes by sme sa mali, ako cirkev 21. storočia, upriaziť na podstatu odkazu Ježiša Krista, ktorá spočíva v tom, že Boh môže byť našim verným priateľom a sprievodcom života. Po skončení omše pred kostolom požehnal chlieb, z ktorého farníci lámali a spoločne si pripomínali, že chlieb života potrebujeme aj v tejto dobe.

Pani Júlia Bajzoková *19.6.1951, navštívila Lurdske jaskyňu vo Francúzku. Nezapomenuteľné zážitky ju viedli k tomu, že sa rozhodla pre vybudovanie jaskynky pred kostolom. Ešte za pomoci nášho farára Milana Soru, zabezpečili stavebné povolenie. Z kameňa ju vymuroval náš Matúš z Rusovíc a náš Horvát z mestskej časti Podunajské Biskupice. Jozef Matlák z mestskej časti Čunovo zhotovil kovaniú vstupnú mrežu a kríž. Sochu Lurdskej Panny Márie a sv. Bernadetty s pozlátením zhotovil sochár Anpád Komarov * 8.12.1944 z obce Kráľovičové Kláčany osada Lessé. S prácami jej pomáhali aj manžel Ernest * 10.2.1951.

Finančné prostriedky zabezpečovala od veriáciach v Rusovciach, dobrodincov a svojich známych.

Posvätil ju 25. júla 2010 párs farár ThDr. Marián Brachár. Páni Júlia jej pravidelne venuje starostlivosť, čistí a dopĺňa kvetiny.

V septembri 2010 brigádnici začali s vypratávaním starej fary: pani kostolníčka Mariana Strapcová s manželom, Milan Toroni, Juraj Glazer-Opitz st. s manželkou Mariou, Juraj Glazer - Opitz ml. a František Hanner s manželkou Máriou Hannerovou rod. Sabová* 19.12.1929, Milan Toroni, Ingrid Ivazyiová, Pavol Širicer.

V októbri za pomoci bu' dozéra začali búrať prvú časť starej fary. Čísliu a ukladali vzácne tehly vyrobené v tehelni Lichyovcov, označené erbom. Peter Moršký, Peter Federič, František Hanner, Jozef Šínal, Anton Tóth, Roman Tóth, Marika Glazer Opitzová s manželkou Máriou Hannerovou, Milan Toroni, Ingrid Ivazyiová a Pavol Širicer.

Z očistených tehál zhotovovali podlahu v krypte Peter Moršký, Peter Federič, František Hanner, Jozef Šínal, Anton Tóth, Roman Tóth, Milan Toroni. Pán Ivan Türk zapožičal železné guľatiny na vyrovnanie podlahy, čím sa práce vyčhlili. Miroso spoločných brigád párs Martin Aebenger zhotovil kompletné elektrické rozvody

so svietidlami. Pán Jozef Löffler zholovil dreversé dvere, zábradlie a obklad stien. Jozef Pupák upravil zvody nad kryptou.

V marci 2011 murovali múriky v krypte. Peter Federič, František Puhovich, Peter Morský, aj nový brigádrik, jeho brat Ivan Morský z Faroviec. Keď som sa ho spýtala, prečo tu s brigádrikmi pracuje odpovedal, že pán Boh mi pomáha cez priateľov a ja in chcera pomáhať.

Jubileum 60 rokov života pána farára bolo v nedeľu 10.4. 2011. Farníci mu venovali kyticu a podakovali Pánu Bohu, že ho poslal do našej farnosti. Za tých pár mesiacov od príchodu si už získal radšencov rôznych generácií. Dnes je príležitosť, aby sme mu zaželeli veľa Božieho požehnanja a trpezlivosti pri začatých plánoch. Má veľa dobrých myšlienok a srdce, ktoré preteká radosťou a schopnosťou túto radosť rozdávať aj iným. V živote každého človeka sú chvíle a udalosti, ktoré sa nezmazateľne zapíšu do kroniky jeho života. Jubileá sú peknou príležitosťou pre vďaku. Dáku-ježe za to milý náš pán farár, že Vás pán Boh poslal do našej farnosti, za Vašu snahu osloviť všetky generácie a spolupodieľanie sa na tom, o čo sa všetci

usilujeme. Aby sme sa tu v Rusovciach cítili všetci riadne a žili svorne ako jedna kresťanská rodina, boli krdí na svoju vizuálnosť a spoločne kráčali do do budúcnosti. Aj touto cestou Vám prajeme, aby Vás Božie požehnanie sprevádzalo po ťmavých cestách pozemského života, nech Vám dary Ducha Svätého dodávajú sily v uskutočňovaní Vašich sláchetných úmyslov. V mene veriacich blahoželel Juraj Glazer - Opitz ml. Nasledovalo pohostenie pred kostolom.

Netradičná svätá omša bola 8. mája 2011 obohatená o hudobné vystúpenie huslistu Petra Uličného. Po skončení sa pred kostolom konal beší trh, kde sa za symbolickú cenu predávali historické tehly z tehelne rodiny Lichy: SZ Stephan Lichy s datovaním 1656, CCZ Comes Carolus Lichy z roku 1759, CZZ - Carolus Lichy Z-iegelei, 1777, CEZF - Graf Emanuel Lichy Ferraris z roku 1840.

V máji 2011 búrali druhú časť starej fary a pokračovali úpravou vstupu do krypty. Peter Moršký, Ivan Moršký, Peter Federič, František Hlavner, Jozef Šimál, Arton Tóth, Roman Tóth, Ľuboš Arton Štek a Juraj Kudrňák vstali stĺpiky na oplozenie farskej záhrady. Pani Anisa Federičová vo farskej záhrade varila pre brigádnikov kottikový guláš. Zákusky doniesli pani Anisa Tóthová a Iveta Moršká.

V júni 2011 nurovali vo farskej záhrade bruku-
vú studňu a zhotovili betónový veniec. Peter Morský,
Ivan Morský, František Harner, Jozef Šinal, Peter
Federič, Anton Tóth, Roman Tóth, Vladimír Heriban,
Milan Toroni. Pohostenie doniesla pani Margita Kli-
mešová.

V septembri 2011 burali pôvodný vstup do kostola.
Bola to ťažká práca z prehĺbeného kameňa o veľ-
kosti 2x3 m. Bolo potrebné odvozit množstvo sute a
celý priestor vyčistiť. Vstup do kostola upravili na
bezbariérový zo zámkovej dlažby.

Ďalšiu sobotu rozšírili chodník pod lavičky a
až na cestu. Na lavičkách vynerili drevené lišty
a zasiali trávu. Peter Morský, Peter Federič, František
Harner, Juraj Tóth. Pani Anza Federičová zabezpečila
občerstvenie.

V októbri 2011 bola položená zámková dlažba aj
na chodníky okolo kostola. Peter a Ivan Morský Fran-
tišek Harner, Jozef Šinal, Peter Federič, Anton Tóth,
Roman Tóth a Vladimír Heriban. Pani Margita Kli-
mešová doniesla desiatu, Marika Glazer Opritzová
pripravila guláš, Anza Poliaková upiekla štrúdlu.

Prvú adventnú nedeľu 27.11.2011 deti vytvorili
cez kostol reťaz s horiacimi sviečkami a zapálili
aj prvú sviečku na adventnom veneci. Postupne
ich ešte zapalovali aj ďalšie tri nedele.

U marci 2012 sa začalo so stavbou pastoračného centra.

20. mája 2012, prvé sväté prijímanie.

Chlapci aj dievčatá sú v jednotnom oblečení. Na konci sa podĎakovali: Lenka Janíková manželka farára, Jakub Mornár katechétku Anžele Koščovej, Elenka Buchnerová rodičom.

Pán Vladimír Heriban je aktívnym členom farskej rady od jej kreovania. Spravuje portál farnosti, ktorý pravidelne aktualizuje informáciami o rôznych udalostiach a ďalšími citlivo spracovanými článkami. Na bohoslužbách v kostole sv. Márie Magdalény riaduje, je lektorom a mimoriadnym rozdávatelom sv. prijímania. Je autorom vyššieky organizácie diskusných večerov „Slovo o viere, ktorý programovo tvorí a zabezpečuje pre ne zaujímavých hostí.

Predkovia Mária Glazer Opitzovej, rodenej Tannerovej sa ako kostolníci spomínajú už okolo roku 1900. Manžel Juraj * 20.10.1948 - 2.3.2015 pomáhal na fare a okolo kostola od roku 1976, keď prišiel na faru nájsť farára Kalúx. Starší syn Gerhard je kňazom v obci Kaniaska aj v remocnici v Bojniciach. Majú dcéru Gizetu a Juraja.

Peter Morský mi poskytoval rôzne informácie, hlavne o prebiehajúcich brigádach na krypte a fare, za čo mu úprimne ďakujem.

Krypta v kostole sv. Márie Magdalény.

Koncom druhej svetovej vojny v roku 1944, keď prišla sovietska, zeskôr aj nemecká armáda, vojaci vsikli do krypty za účelom získania cenných predmetov. Došlo k značnému poškodeniu sarkofágov. V roku 1980 prešlo vlastníctvo do rúk cirkvi a vtedajší farár sa rozhodol urobiť tam pietnu miestnosť. Začali krytu čistiť. Boli zničené vzácne knihy a písomnosti. Rozpadnuté rakvy a znehodnotené ľudské pozostatky boli premiestnené do pivničných priestorov pod hospodárskou budovou bývalej katolíckej školy. Štyri zachované truhly zostali na pôvodnom mieste vstupného pietneho priestoru.

Až nový náš farár ThDr. Marián Július Bachár, po príchode na faru to začal riešiť. Vnedeľu, 3. 6. 2012 už nastala pre nás výnimočná udalosť. Za krátky čas nastal deň vysvätenia krypty, v ktorej sú uložené pozostatky členov rodu Lichy

Ferraris, uvedení na mramorové tabuli vo far-
skom kostole sv. Márie Magdalény.

Za zvuku zvonov v sprievode nársa fará-
ra, vstúpil do kostola bratislavský arcibiskup
metropolitá Mons. Stanislav Zvolenský. Pár farár
privítal vzácnu návštevu aj ostatných hosti. Sláv-
nostnú svätú omšu slúžil otec arcibiskup „Som tu
ako služobník Svätého písma a Eucharistie“, pri-
hovril sa veriacim. Dôležité je, že ste tu prítomní
a že sa tu niečo rozvíja. Teší ma to a povzbudzuje.
Zdovoň je to aj nedela Najsvätejšej Trojice, prí-
ležitosť uvažovať o Bohu a vnútornom živote.
Poprosíme o odpustenie hriechov, aby sme mohli
počúvať Božie slovo a sláviť eucharistiu. Aj
tento chrám iste postavili preto, že ľudia si
uvedomujú jestvovanie Boha.

Po skončení svätej omše sprievod zišiel
do krypty. Pred vstupom je na stene informa-
cia o príbehu šľachtického rodu. Je osvetlená
tlneným bodovým svetlom. Na hlinenú podla-
hu použili dobové tehly vyrobené v tehelni
rodu Lichy. Na stenách je drevený obklad.

V dvoch miestnostiach sú rozložené zrekon-
štruované krukly jednotlivých členov rodu,
doplnené rezom. Je tam aj otvorená rakvička,
múmia malého dievčatka, ktoré pravdepodobne

zomrela počas epidémie moru na začiatku 19. storočia
V priestore umiestnená drevená debna je plná ľud-
ských kostí.

Pán farár zhodnotil priebeh prác v krypte, srachu
dobrovoľných brigádnikov, ktorí vykonali množstvo
prác a ocenil aj pomoc zo strany obce. Otec arcib-
biskup vyslovil uznanie pánu farárovi aj všetkým,
ktorí sa svojou prácou pričínili slovanom: Radost' z
z Vášho diela je živá. V životoch je oslávený Boh a teraz sa
odplatiť za to čo pre farnosť robíte.

Starosta obce pán Dušan Artoš (17.1.1959) na
slová pána pána farára uviedol; Sme radi, že máme
v obci pána farára, ktorý prelomil bariéru a dokázal stre-
liť ľudí. Tylepšilo sa spoluzážívanie medzi ľuďmi, ktorí
ochotne pomáhali pri stavbe novej fary, rekonštrukcii
krypty a začali stavať pastoračné centrum. Chceme po-
prosiť aj pána arcibiskupa, aby podporil dokončenie
stavby.

Otec arcibiskup vykonal akt požehnania krypty. Pán
farár dodal že vzácná návšteva je pre nás nesmier-
nou poctou.

V roku 1669 nábsky biskup Szechényi konsekroval
kostol sv. Márie Magdalény, pomenovaný podľa manželky
Štefana I. Zichy. Je pre nás dôležité zarechať od-
kaz pre budúce generácie, že sme tu mali po
343 rokoch vzácnu návštevu - otca arcibiskupa

Mons. Stanislava Zvolenského. Aj pán farár dodal, že vzácná návšteva pre našu obec je rozmerom počtu.

V súvislosti s posvätením krypty ma otec arcibiskup prijal vo svojom úrade, k čomu mi pán farár písomne úprimne pogratuloval.

Po posvätení krypty pán farár požiadal prítomných, aby sa podpísali do farskej kroniky, kde zostane sponzierska aj pre budúce generácie.

Výpracovala: Anna Dostálová

Bratislava - Staré Mesto.

Narodila som sa 3.9.1939 v Michalánoch. Od roku 1956 som pracovala na riaditeľstve železníc v Košiciach, ako účtovníčka, potom ako prevádzkarka v Nálepnom centre Michalánsy. Bola som tajomníčkou Okresného výboru Rolníckej strany Slovenska a členkou Ústredného výboru v Bratislave; predsedníčkou miestnej organizácie ČSČK, predsedníčkou okresnej revíznej komisie v Trebišove, členkou Slovenského výboru v Bratislave a revíznej komisie Federálneho výboru ČSČK v Prahe. Organizovala som dobrovoľných darcov krvi a navrhovala na udeľovanie farského plakety.

Som držiteľkou rôznych vyznamenaní.

Dostálová

Kostol svätej Márie Magdalény

3. júna 2012

Slávnostné otvorenie zrekonštruovanej krypty rodiny Žichy

STANISLAV ZVOLENSKY'

x Amos Kury

CAROLINE ZICHY

Caroline Zichy

IM NAMED DER GANZEN FAMILIE MÖCHTEN
WIL UNS SEHR HERZLICH FÜR DIE FÜRSORGE
DER SCHÖNEN KRYPTA UND DER GRÄBER
UNSERER VORFÄHREN BEDANKEN

Aleka (Marie-Alexandre) Zichy

P. Othmar Guntmann OSB

Othmar Guntmann OSB

Dusan Antoš starosta

Dusan Antoš

Ďakujem za všetko čo ste tvorí pre Revoluce.

Prvé raz srdečnou vdáka

pau: Dostaľovej

SR, BONAVENTURA, SDS

SR, PETRA WEISS

PR. DENISA IVENČKOVÁ SDS

ANNA DOSTALOVÁ

fr. Bonaventura, SDS

fr. Petra Weiß SDS

fr. Anna Dostaľová SDS

anna Dostaľová

Legenda k podpisom:

- Prvý je vzácny podpis otca arcibiskupa metropolitu, Mons. Stanislava Zvolenského. Narodil sa 17. 11. 1958 v Trnave. Za kňaza bol vysvätený 13. 6. 1982. Za bratislavského arcibiskupa ho pápež vyne-
noval 14. 2. 2008.
- Minulosť pripomenuli aj potomkovia rodiny Lichy:
Aleka Mária Alexandra a Caroline, ktorá k svojmu podpisu dopísala: „V mene celej rodiny chceme srdečne poďakovať za starostlivosť o pochovaní v peknej krypte.“
- Páter Othmar Anzmann OSB, z neďalekého rakúskeho Zeiselhofu - nachádzajúceho sa medzi dedinami Parsa a Deutsch Jahrsdorf. Je tam správcom od roku 1996 a patrí do kongregácie Benediktínov v Parnshalmze.
- Starosta obce pán Dušan Artoš k svojmu podpisu dopísal: „Ďakujeme za všetko čo sa tvorí pre Rusovce. Srdečná vďaka pani Dostálovej.“
- Radové sestry SDS - Bonaventúra, Petra Weiss a Derisa Ivančíková.
- Anna Dostálová - kronikárka.